

عنوان مقاله:

سیر تغییرات ساخت‌های سببی صرفی و نحوی در فارسی نو؛ پژوهشی پیکره‌بنیاد

محل انتشار:

فصلنامه مطالعات زبان و گویش های غرب ایران، دوره 7، شماره 4 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 19

نویسندگان:

مریم باباحمدی امانی - دانشجوی دکتری زبانشناسی همگانی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران

مهرداد نغزگوی کهن - دانشیار گروه زبانشناسی همگانی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران.

خلاصه مقاله:

پژوهش حاضر برای نخستین بار، ساخت‌های سببی صرفی و نحوی زبان فارسی نو را براساس رده‌شناسی دیکسون (2012) بررسی پیکره-بنیاد کرده است؛ از آنجاکه تاکنون پژوهشی که در گذر زمان و براساس پیکره، به این ساخت‌ها توجه کرده باشد، صورت نگرفته است، برآن شدیم تا در نوشتار پیش رو، در زمانی ساخت‌های سببی زبان فارسی نو را بررسی کنیم. برای این منظور، سی کتاب و از هر کتاب به‌طور تقریبی ده‌هزار واژه از قرون چهارم تا هفتم و همچنین دو قرن اخیر انتخاب شد؛ سپس ساخت‌های سببی صرفی و نحوی آن‌ها استخراج و براساس چارچوب یادشده، از نظر صوری تحلیل شده و قرن‌های مختلف نیز از نظر نوع فعل سببی و بسامد وقوع با یکدیگر مقایسه شده‌اند. پیکره این پژوهش شامل 772 ساخت سببی صرفی و نحوی بوده است. نتایج تحلیل پیکره نشان داد که کاربرد سازوکار نحوی محدود به قرن‌های اخیر است و در قرون اولیه، نمونه‌ای از این نوع ساخت یافت نشد. این مسئله با سیر تغییر زبان فارسی از زبانی ترکیبی به زبانی تحلیلی هم‌سو است. نتیجه دیگر پژوهش آن است که کاربرد ساخت‌های سببی از ابتدای فارسی نو به بعد کمابیش با سیر نزولی همراه بوده است به طوری که در قرن سیزدهم به کمترین میزان خود می‌رسد و سپس دوباره در قرن اخیر، افزایش می‌یابد؛ همچنین نتایج تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که برخلاف ساخت‌های سببی نحوی که با افزایش بسامد روبه‌رو بوده‌اند، از شمار سببی‌های صرفی کاسته شده است؛ به طوری که در فارسی نو متأخر فعل‌هایی نظیر میراندن، آگاهاندن، شنواندن، گندانند، فسراندن، پزاندن، بُراندن و فراموشاندن که در قرون اولیه کاربرد داشته‌اند، کنار گذاشته شده‌اند.

کلمات کلیدی:

ساخت سببی، فعل سببی، سببی صرفی، سببی نحوی، زبان‌شناسی پیکره‌بنیاد

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1161171>

